

DÉLMAGYARORSZÁG

KERESZTENY POLITIKAI NAPILAP

Erős támadással kísérletezik a Szovjet Vjazma körül

Tovább tart a bjelgorodi nagy csata — Moszkva erélyesen kezdi sürgetni a második európai arcvonal felállítását — 13 gépet vesztek az angolok a Mannheim elleni légitámadásnál — Lemondott a londoni jugoszláv kormány

Sziciliában szivós ellenállás folyik

Berlin, augusztus 10. A német védő főparancsnokság közli:

— A kubáni hidfőnél a bolsevisták páncélosokkal és csatarepülőkkel támogatott támadásai összeomlottak. A miuzsi arcvonalon meglepetésszerű támadásokkal az ellenféltől elragadtunk egy fontos magaslati terepet. A Miusz és a Donec középső arcvonalán levő többi arcvonalszakaszon csak kicsiny volt a harci tevékenység.

— Bjelgorod területén a nagy harc tovább tartott. A német légiőrszolgálat támadásaival ezen a szakaszon súlyos veszteségeket okozott az ellenségnek.

— Oreltől nyugatra a bolsevisták összes áttörési kísérletei kemény és az ellenségre nézve veszteséges harcokban hétfőn is megúsultak.

— Vjazmától délre és nyugatra a bolsevisták új erők odaszállítása után páncélosok, lángszórók, Sztalin-orgonák és csatarepülők harcbevételével szakadatlanul támadtak. Csapataink a légiőrszolgálat nagy harcra, zuhanó-harcai és csatarepülő kötelékeinek támogatásával az összes támadásokat visszaverték, az ellenségnek nagy veszteséget okoztak és sok páncélost elpusztítottak.

— A Ladoga-tó felől délre a bolsevisták ismét támadásokat indítottak, ezek azonban legtöbbször már kifelődésük közben összeomlottak.

— A hétfői napon a bolsevisták a Keleti arcvonalon 215 páncélost vesz-

tettek. Légharcokban augusztus 8-án és 9-én 119 bolsevista repülőgépet semmisítettünk meg.

— A szicíliai arcvonal északi szárnyán ellenséges támadásokat hárítottunk el. Az ellenség az északi szárnyon gyenge erők tengeren át való odavitelével átkarolással próbálkozott, ez a kísérlet azonban csapatunk ellentámadásán megúsult. A többi arcvonalszakaszon csak helyi harci tevékenység folyt.

— Nehéz német harci repülőgépek a szicíliai északi partok előtt felbukkanó hajócélpontok elleni harcok során egy ellenséges rombolót találtak el. Az Augusta előtti tengerrezen három közepennagyságú teherhajót súlylyesztettünk el, egy cirkálót és kisebb hajóegységeket pedig megrongáltunk.

— Az ellenséges légiőrszolgálat a megszállt területek néhány helysége ellen nappali támadásokat intézett, majd pedig a keddre virradó éjszaka a brit légiőrszolgálat kötelékei robbanó- és gyújtóbombákkal Mannheim városát támadták. Lakónegyedekben tüzkárok keletkeztek, a lakosság némi veszteséget szenvedett. Az eddig beérkezett jelentések szerint 13 ellenséges repülőgépet pusztítottunk el.

— A német tengerészeti haderő, a kereskedelmi tengerészet fedélzeti légvédelmi útegei és a tengerészeti légvédelmi tüzérség augusztus 1-től 10-ig 42 ellenséges repülőgépet pusztított el. (MTI)

A szovjet front mindkét oldalán friss csapatokat vetettek harcba

Berlin, augusztus 10. A keleti arcvonalon a változó sulypontok között jelentőség dolgában első helyen még mindig Orel és Bjelgorod áll, amelyhez most Vjazma is csatlakozott. Egy összefüggő arcvonalról ma nincs szó az említett helységek között. A harcok az említett városok térsége szorítóknak csupán. A nagy csata továbbra is régi hevességgel folyik. Az oroszok még mindig friss és érintetlen csapatokat dobnak harcba, ezenkívül újabb harcocsapásokat is vontak össze. Magától érthető, hogy a német védelem is a támadáshoz mérten erősödött és a németek is friss csapatokat vetettek harcba. Bjelgorodnál is, ahol si-

került az ellenség támadását fenntartani és új arcvonalat felállítani.

A szicíliai arcvonalnak van egy érdekes eseménye. Az ellenség megkísérelte, hogy újabb csapatok partraszállításával a németek háta mögé kerüljön. Berlini katonai körökben úgy tudják, hogy mindössze 3-400 embert tettek az angolszászok a német arcvonal mögött partra, de az ellenség mindössze öt kilométernyire tudott előrejutni és a csapatok most megsemmisítés előtt állnak. A cél az volt, hogy a német és olasz csapatok háta mögött elvágják a vasúti vonalat, ez azonban nem sikerült nekik. (MTI)

Olasz hadijelentés

Róma, augusztus 10. A Stefánia-iroda jelenti: Az olasz főhadiszállás 1172. közleménye:

Sziciliában a légiőrszolgálat és a tengerészet széleskörű támogatásával tovább folyik az ellenséges támadás. Olasz a német csapatok szivós ellenállást

tanúsítanak ugyan, de az ellenséges páncélos egységek heves támadásaival szemben néhány állást kénytelenek voltak feladni.

Olasz és német repülőgépek bombázták az arcvonal mögött fekvő ellenséges központokat és az országuti

hálózatot. Német vadászgépek légharcban lelőttek 2 ellenséges repülőgépet.

Olasz torpedóvető repülőgépek Szicília magasságában megtorpedóztak egy cirkálót, valamint két együttesen 8000 tonnát kitevő kereskedelmi hajót. Német bombavetők Augusta vizsein elsüllyesztettek három közepes tonnatartalmú gőzöst, eltaláltak továbbá egy cirkálót és két kisebb hajóegységet.

Aláírás: Ambrosio tábornok. (MTI)

Az Observer feltűnő cikke „Európa forradalmasításáról”

London, augusztus 10. A Budapesti Tudósító jelenti: Az Observer című lap cikket közöl, amely angliaszerte nagy feltűnést keltett. A cikk szerzője többek között a következőket mondja:

Az egyesült nemzetek nem úgy harcolnak, mint sok más nemzet, hanem meghatározott célért küzdenek, amelyet mindenki az Atlanti Carthával ünnepélyesen elfogadott. Ezt a célunkat nem érhetjük el csupán orthodox hadvezetéssel. Egy kormányrendszer megváltoztatása forradalom nélkül lehetetlen és mivel magunkra vállaltuk ezt a kötelességet, egyúttal köteleztük is magunkat arra is, hogy a nemzetiszocialista Európában végrehajtsuk a

Új olasz belügyminiszter

Róma, augusztus 10. A Stefánia-iroda jelenti: A király és császár Umberto Ricci szenátort belügyminiszterré nevezte ki, Bruno Fornaciari helyébe. (MTI)

Bastianini:

ankarai nagykövet

Ankara, augusztus 10. A Német TI jelenti: Ankarai illetékes körökben hivatalosan megerősítik, hogy Bastianini, az olasz külügyminiszterium eddigi államtitkárát, ankarai olasz nagykövetté nevezik ki. (MTI)

Nem tartóztatták le a volt olasz rendőrfőnököt

Róma, augusztus 10. Mint hivatalos olasz helyről közlik, nem felel meg a valóságnak az a külföldön elterjedt hír, mintha Chierici tábornokot, az olasz rendőrség volt főnökét letartóztatták volna.

Chierici tábornok családja körébe tartózkodik és rövidesen visszatér csapattestéhez, ahol a tábornok már korábban katonai szolgálat teljesítését kezdte meg. (MTI)

forradalmat. Az a veszély áll fenn, hogy ennek a kötelezettségnek teljesítését nemcsak saját jobboldali politikusaink, hanem külpolitikánk vezetői is figyelmen kívül hagyják. A kormánynak készen kell lennie arra — írja a lap —, hogy ragadja meg az európai forradalom vezetését és támassa meg katonai hatalmunk hátterével avégből, hogy saját eszméinket juttassuk érvényre. Csak ily módon válik lehetővé, hogy Európából együttműködő nemzetek homogén testületét építsük fel. A cikk nemcsak tartalma miatt keltett feltűnést, hanem azért is, mert kifejezetten Eden ellen irányul. (MTI)

Moszkva és az európai második arcvonal

Genf, augusztus 10. A Német TI jelenti: Londonból jelentik: Mind sürgetőbbé válik a követelés Moszkvában a második arcvonal felállítását illetően — jelenti a Daily Express moszkvai tudósítója. A háború és a dolgozó osztály című vörös szak szervezeti újság vezető szerepet játsza a második arcvonal felállításáért folytatott mozgalomban. Azt írja, hogy bár már 9 hónap telt el a casablanca-i Roosevelt-Churchill találkozó óta, a szövetségesek még mindig nem állították fel a második arcvonalat. Hol marad annak a nagyszabású hadműveleti tervnek a keresztülvitele, amelyet Churchill februárban az alsóházban bejelentett?

A németek ebben az évben csak azért küldhettek haderőket a keleti frontra, mert még nincsen felállítva a második arcvonal. Ne akarja az 1943-as évben a szovjetnek senki sem bebizonyítani — jelenti ki a lap —, hogy oly nagy kockázattal jár az európai betörés. Moszkvában azon a véleményen vannak — jegyzi meg a tudósító —, hogy a szövetségesek az

egész háború legnagyobb esélyét játszik el, ha nem cselekednek azonnal a legnagyobb elszántsággal. A második arcvonal felállítására nélkül szovjet részről kizártnak tartják a Németország feletti győzelmet keleten. Ez a sarokpont, amelyen az egész szovjet politika és hadvezetés megfordul. (MTI)

Ismét szabadonbocsátottak egy volt olasz szociáldemokrata képviselőt

Milánó, augusztus 10. A Budapesti Tudósító jelenti: Az utóbbi napokban szabadonbocsátott politikai foglyok között van Facchinetti, Rovede, Cianca és Bruno Buozzi volt szociáldemokrata képviselő. Buozzi a Badoglio-kormány az ipari munkásszövetség kormánybiztosává nevezte ki. Ez a kinevezés Olaszországban meglehetősen feltűnést keltett. Buozzi hatvanéves és évekig Franciaországban élt emigrációban. A francia összeomlás után, 1940-ben, Buozzit kiadták Olaszországnak.

A Pester Lloyd válasza az angol rádió fenyegetőzéseire

„Magyarország feladata a nyugati civilizáció védelme”

A Budapesti Értesítő jelenti: A Pester Lloyd „Válasz egy figyelemre méltó szerdai cikkében megállapítja, hogy a londoni rádió felszólította a budapesti és budapestkörnyéki ipari üzemek munkásságát és az illető városrészek lakosságát, hogy hagyja el lakó- és munkahelyét, mert különben az angol légierő nem vállal felelősséget a légitámadások során a magyar munkásságot ért veszteségeikért. Budapestet tehát légitámadásokkal fenyegették meg az angolok — állapította meg a lap — és e fenyegetést azzal okolták meg, hogy a magyar ipar Németország számára állít elő fegyvereket és a magyar közlekedési apparátust Németország csapat- és hadianyagszállításokra használja fel. Ez a megoklás — folytatja a Pester Lloyd — hamis híreszteléseken alapul, amelyeket régóta megfigyelhettünk az angol sajtóban és egyes semleges lapokban is. Noha nem vagyunk hivatva a németek nevében beszélni, mégis mivel a támadások Németországgal kapcsolatban érik Magyarországot, meg kell állapítanunk a valósághoz híven, hogy német részről fel sem merült az a terv, hogy a magyar ipari gépezetet a német haditermelés szolgálatába állítsák. A magyar ipar termelésében — ami a német hadiipar teljesítményének növeléséhez különben sem járulhatna hozzá a százalékos tört részével sem — az elmúlt években semmiféle eltolódás sem mutatkozik. Ugyanigy a magyar közlekedési apparátus is teljesen a szezonos gabona- és faszállítások lebonyolításával van lefoglalva.

A következőkben részletezi a lap a magyarellenes hirhadjárat egyes kitalálásait, így azt, hogy a németek magyar csapatoknak a Balkán-

A londoni jugoszláv kormány lemondása

London, augusztus 10. A Budapesti Tudósító jelenti: A jugoszláv emigráns kormányban újabb válság tört ki. A válságnak oka az, hogy a szerbek és horvátok között elmentek merültek fel a jugoszláv alkotmány kérdésében. A kormány horvát tagjai követelik, hogy az alkotmány alapvonalait és ezzel

Szörnyű éhínség a kínai Honan-tartományban

A Tribuna című hetilap egy szemtanú jelentését közli a jelenleg csungkingkínai kézen lévő Honan-tartomány közlekedési helyzetéről. A cikk többek között a következőket mondja:

— Amit utamban láttam, az olyan hihetetlennek tűnik fel, mint szörnyűség lidércnyomás. Eddig több, mint hárommillió ember halt éhen és látam utcákat és falvakat, amelyek telve voltak lesóványodott, félig öltözetlen, teljesen kiéhezett menekültekkel. Láttam mélyen beesett szemeket, láttam gyermekeket, akiket szüleik cserbenhagytak. Közülük néhányat bolton, másokat élve láttam és elhagyott falvakat és helységeket, mérföldnyi távolságra fákat kéreg nélküli embe- reket, akik ették a fa kérgét és tulgyengék voltak ahhoz, hogy a kívándorlásban résztvegyenek. Ez a tragikus képe annak az éhínségnek, amely a legszörnyűbb volt Kína eddigi történelmében és amely több, mint 20 millió embert sújtott. A kínai tarto-

ra való kiküldését követelnék, vagy hogy Magyarországon óriási német elszállások volnának, vagy német repülőterek épülnének és még hasonlókat megállapítva, hogy minde híresztelések mögött bizonyos magyarellenes körök keze sejt- hető. Mindezek a híresztelések — akár Benes áll mögöttük, akár más — azt akarják bizonyítékokkal alátámasztani, hogy esetleges Budapest elleni légitámadás katonailag megokolt cselekedet volna.

A brit légierő pusztításait Magyarország, amely Angliánál kisebb hatalom, nem tudná megakadályozni, — folytatja a lap. Azonban módunkban van az igazsághoz híven megállapítani, hogy ilyen támadás nem érhetne Anglia szempontjából említésre méltó katonai célpontokat.

Budapest jellege nem változott meg: ma sincsenek erődtései és nem sokban különbözik attól, amit a nemzetközi szóhasználat nyílt városnak nevez. A magyarság mióta államát megalkotta, mindenkor a nyugati civilizáció védelmét tartotta feladatának. Ma is a nyugati keresztény kultúra fejlődésének megőrzéséért harcol. Ezért nem vár jutalmat, de rendíthetetlenül tudatában van az európai népek sorában való méltó élethez megszerzett jogának. Csak élni és dolgozni akar, nem kívánja más életét vagy javát. Az elvakult gyűlölet megtámadhatja a levegőből életét és tulajdonát, de minden igazságszerető nemzetnek tudnia kell, hogy az ilyen támadás érthetetlen magatartás volna, amelyet semmi katonai ok nem igazol, különösen érthetetlen olyanok részéről, akikkel a történelem folyamán nem találkoztunk a harc mezéjén. (MTI)

kapcsolatban a jugoszláv népeknek szóló üzenetet még a jugoszláv kormánynak Kairóba való átköltözése előtt tegyék közzé. (MTI)

Lisszabon, augusztus 10. A Német TI jelenti: Mint a brit hírszolgálat jelenti, Londonban tegnap este hivatalosan közölték, hogy a jugoszláv kormány lemondott. (MTI)

mány kormányzójának véleménye szerint máris több millió ember esett áldozatul az éhínségnek. (MTI)

Roosevelt kanadai útja

Washington, augusztus 10. Roosevelt kanadai tartózkodása Mc-Gregor-Whiteich-Bayben, a Hudson partján, rövid szabadság volt, jelentette ki Early titkár a sajtóértekezleten. Az Egyesült-Államok elnökének kíséretében volt Leahy tengernagy, Brown tengernagy, a tengerészeti szárnysegédje, Watson vezérőrnagy titkár, valamint a mozgósításügyi hivatal igazgatója, Byrnes és Harry Hopkins. Az újságíróknak a kérdésére, vajjon Roosevelt találkozik-e Mackenzie King kanadai miniszterelnökkel, Early a következőket jelentette ki:

— Minden jelentős személyiséggel találkozott!

Hazaérkezett a keleti frontról a spanyol kék-hadosztály

Madrid, augusztus 10. A Német TI jelenti: A Kék hadosztály 40 tisztből, 32 altisztből és 1044 emberből álló különítménye a keleti arcvonalról visszajövet Irunba érkezett. A lakosság nagy lelkesedéssel fogadta őket. (MTI)

Az Egyesült-Államok jövőre kétmillió embert mozgósítanak

Washington, augusztus 10. A Budapesti Tudósító jelenti: Az amerikai hadsereg személyi osztályának főnöke közölte, hogy jövőre kétmillió fiatal embert hívnak be katonai szolgálatra. (MTI)

Szomorú Szent Lőrinc ünnep Rómában

Róma, augusztus 10. A Szent Lőrinc-napi ünnepek a legnagyobb fényvel megrendezett ünnepek közé tartoznak Rómában. Ezalkalommal nagyon szomorú körülmények között zajlottak le a Rómában álló San Lorenzo bazilika altemplóiban a Szent Lőrinc-napi ünnepségek. Reggel 6 óratól déli 12 óráig csendes miséket mondtak az alttemplomban és ezalkalommal nem lehetett a főtemplomban a pápai misét megtartani. A bazilikába vezető útvonalon már helyreállt a közlekedés, de a beomlott házak és az útszélre halmozott romok mutatják a légitámadás súlyosságát. Ma a San Lorenzo bazilika a festői ciprusok között messziről olyan-

A lakbérszázalék és a kapupénz felemelését kérik a házfelügyelők

A nagyváradi házmesterparlament szegedi kiküldötttel a szeméthár felemeléséért és a liftkezelési díjak megállapításáért szálltak síkra

Nagyvárad, augusztus 10. A házfelügyelők szindikátusa Nagyváradon tartotta gyűlését, amelyen hat vidéki város kiküldöttjei jelentek meg. Szegedet Vákuly R. József, Adamovits Gyula, Nagy István János képviselték. Jelen voltak még Debrecen, Kolozsvár, Szabadka, Ujvidék és természetesen Nagyvárad kiküldöttjei.

A gyűlést Csukás Lajos, a debreceni csoport elnöke nyitotta meg. Beszédében utalt arra, hogy a régi szabályrendelet elavult s ezért új tervezetet készítettek. Utalt arra, hogy az 1941-ben kiadott rendelet értelmében 2 százalékos illeti meg a bérjövődlem után a házfelügyelőket, ezt azonban a házigazdák sok helyen nem adták meg. Kifogásolta, hogy sok helyen a házfelügyelői lakások egészségtelenek.

A következő felszólaló a százalékos és a kapupénz kérdéséért ismertette. Javaslotta, hogy a 2 százalékos 5 százalékra emeljék fel és a kapupénzt éjtél előtt 20, míg éjtél után 40 fillérben állapítsák meg.

A szegedi kiküldött felolvasta a lakásbérleti szabályrendeletet, amelynek értelmében a lakók kötelesek fizetni a szeméthordásért. Az 50 filléres szeméthár fel kell emelni.

A nagyváradi csoport elnöke azt a javaslatot terjesztette elő, hogy a házfelügyelőket vizsgáztatni kellene.

Adamovits Gyula a szegedi csoport nevében arra kérte a megjelenteket, hogy minden egyes csoport a megvitatott kérdésekről memorandumot készítsen s ezt benyújtánák a belügyminisztériumhoz. A szegedi kiküldött megemlítette a liftkezelési ügyét is. Utalt arra, hogy leghevesebb lenne, ha a liftkezelési díjakat külön állapítanák meg. Ez a díj éjtél előtt 20, éjtél után 40 fillér legyen. A köz-

Brilliáns

ékszer veszek, eladok, eserélek. Elfogadok: Brilliáns ékszerbizományi eladásra is. Fischer László Szeged Klauzál-tér három.

nak látszik, mint valami tejszakított óriási doboz. Amikor közelebb ér az ember, akkor látja, milyen súlyosan érték a bombák ezt a gyönyörű templomot. A bazilika belsejében még itt-ott vannak romok és cserepek. Borzalmas a pusztulás képe éppugy, mint a bombázás környékén. (MTI)

Főfelügyelőség a német hadifogoly-ügyek intézésére

Berlin, augusztus 10. A Német TI jelenti: A véderőparancsnokság közlése szerint a hadifogoly ügyek intézésére főfelügyelőséget állítanak fel a véderőparancsnokság keretein belül. Az új felügyelő, aki parancsnokló tábornoki rangot visel, közvetlenül a véderőparancsnokságnak van alárendelve. Ő ügyel fel az egész harci területen a hadifoglyok elátására, a hadifoglyok felhasználására, biztos őrizetére és azok célszerű hasznosítására a hadvezetés érdekében az erők általános harcbevételének keretén belül. A hadsereg főparancsnoknak jogkörét ez a rendelkezés nem érinti. (MTI)

ponti fűtésért külön két százalékot kell megállapítani.

Bakó debreceni megbízott a légo-oktatást tette szóvá. Az oktató előadásokat sokszor az érdektelenség miatt nem tudták megtartani. Végül az OTI-val foglalkozva megjegyezte, hogy a házfelügyelőknek feltétlenül be kell iratkozniuk az OTI-ba.

A kongresszus a felvetett javaslatokat egyhangúan elfogadta.

Az anyakönyvi kivonatok és családi értesítők kiállításának új díjai

Budapest, augusztus 10. A belügyminiszter újra megállapította az anyakönyvi kivonat és a családi értesítő kiállításáért járó díjakat. Az új rendelkezés értelmében az anyakönyvi kivonat kiállításának új díja 3 pengő, tekintet nélkül arra, hogy egy vagy több névkutató átvizsgálása válik szükségessé. A családi értesítő kiállításáért fizetendő díj tekintet nélkül a bejegyzett nevek számára, 7 pengő 50 fillér. Az akár felekezeti, akár állami anyakönyvvezető által kiállított családi értesítőért, az állami anyakönyvvezetői záradékért 1 pengő 50 fillért kell fizetni. Ugyanennyi munkadíjat számíthat az anyakönyvvezető a fél megbízásából a családi értesítő kiállítása vagy záradékolása iránt az illető anyakönyvvezetőhöz intézett megkeresésre az elkészítésért. Az új árak szeptember 1-én lépnek hatályba. (MTI)

„Erdély ősi földje mindig a mienk volt“

Antal miniszter kolozsvári beszéde Erdélyről és a magyar egységről

Kolozsvár, augusztus 10. Dr. Antal István nemzetvédelmi propagandaminiszter hétfőn délután Kolozsvárott nagy beszédet mondott a kolozsvári és kolozsvármegyei társadalmi egyesületek együttműködésének beszámoló ülésén.

A miniszter mindenekelőtt rámutatott arra, amit már több ízben hangoztatott: a magyar ügyet semmi veszedelem nem érheti, ha józansággal, hidegvérrel, nyugalommal és bátorsággal nézünk szembe az eseményekkel és kemény marokkal szorítjuk a magyar fegyvert.

A miniszter ezután így folytatta: — Meg kell őszintén vallani, hogy a közvetlen szomszédból át-hangzó megnyilatkozásokban nem sok örömről van szó, mert ezek a megnyilatkozások mindenre alkalmasak, csak arra nem, hogy a béke, a megnyugvás és a konszolidáció atmoszféráját teremtsék meg a jövő sorsáért küzdő Európának ebben a sarkában. Hosszu-hosszu idő óta türelemmel, békétürellemmel és hangtalanul figyeljük az odaátról jövő sorozatos demonstrációkat, amelyek éle burkoltan vagy nyíltan, de mindig ellenünk: Erdély és magyarság ellen vankihegyezve, de sohasem reagáltunk rájuk, mert az európai sorsközösség kötelesegeit előbbrevalónak tartottuk a magunk jogos sérelmeinél is. Legutóbb azonban olyan hang is megszólalt odaát, amely mellett nem lehet elmenni szó nélkül.

— Néhány héttel ezelőtt Nagyszombatból egy katonai ünnepélyen igen magas állami és egyházi funkcionáriusok jelenlétében indult el felénk ez a hang, amelyre érdemes, sőt kötelességünk felfigyelni és arra, a magyar közvélemény figyelmét felhívni, hogy ez a közvélemény most már világosan lássa, miként gondolkoznak rólunk odaát és milyen szándékokat táplálnak a magyarsággal szemben.

Antal István ezután részletesen ismertette a nagyszombati gyűlésen elhangzott tudománytalan és szembe-tűnő történelmi tévedéseket, melyek azonban az elméleti sikről le-
lértve, veszedelmessé kezdenek válni ott, ahol átlépik a romantika és a módozás kódját és megint — mint az előző háború során — a magyarság elleni akcióknak szolgálnak jogcímül azzal, hogy tulajdonképpen mi vettük el a románok jogos tulajdonát, amelynek visszaszerzésére nekik megvan a történelmi jogcímük, sőt ez egyenesen nemzeti kötelességük.

— E pontnál ki kell lépni a tartózkodás dühös magatartásából — mondotta a miniszter — és világosan megmondani ország-világ előtt: Erdély ősi földje soha román föld nem volt, mi egy talpalatnyi földet soha nem vettünk el a románoktól. Magyarország ezeréves területét — mint ahogy ezt a magyar miniszterelnök mondotta — Trianon megcsönkította, annak egyrésze visszakerült, a másik része nem. Ezeréves jogszerű birtoklás áll tehát szemben huszéves birtoklással. Ez a valóság számunkra nem csupán pusztán ismeretelméleti érdek-

ség, de súlyos és kemény kötelességekkel járó ténylegesség is: életünknek egy kiszakíthatatlan darabja, amelynek megvédelmezéséért és megőrzéséért a nemzetnek minden fia kész bármikor sikraszállni.

Antal István idézte ezután a nagyszombati gyűlés következő mondatát: »Azok a törvények, amelyek a román életet kormányozták, az emberiség és az igazságosság törvényei voltak. Mi nem nyomtunk el soha senkit, nem foglaltunk el olyan földet, ami nem volt a mienk s nem lestünk a sötétség idejében a szomszédunkra, hogy meggörnyedt hátába tört döfjünk.«

— Hát ami bennünket illet — jelentette ki emelt hangon Antal miniszter —, mi Románia és senki hátába soha tört nem döfünk: mi a jogtalan trianoni csönkítést, amely bennünket Erdély ősi magyar földjétől megfosztott, végleges állapotnak soha el nem ismertük és a revízióért — amelyet egyenesen kormányprogrammá tettünk — legális eszközökkel nyílt és egyenes harcot folytattunk. Erdély egy részének visszatérése nem »tördöfés«, de a bécsi döntőbíró ítélete alapján következett be, amely ítéletet nem mi, hanem a románok kérték s amely döntésnek önszántukból alávetettük magukat. Ha ezt az ítéletet tördöfésnek tartják, úgy ezt a tört saját maguk döfték a saját maguk testébe.

Különbö is ismerünk a történelemből ilyen tördöfést. Beszéljünk csak az 1916-os tördöfésről, amikor Románia azoknak a hatalmaknak, a Monarchiának és Németországnak, amelyekkel szövetségben volt és amelyek barátságának, támogatásának felvirágzását és hatalmi állását köszönhetette, a háború által megviselt testébe könyörtelenül belevágta a tört és a legnagyobb veszély idején hátbatámadta szövetségeseit. De hasonló tördöfésről ragadta el későbbi szövetségésétől, Oroszországtól is Besszarabiát. Egyelőre csak ennyit a tördöfésről.

— Vannak viszont a nevezetes nagyszombati beszédben olyan megállapítások is — folytatta Antal István —, amelyekkel teljesen egyet tudunk érteni. Így a következő: A sors és a történelem nem enged meg, hogy a népek életét és jogait üres szavakkal, elnyomásokkal és becsúszásokkal irják meg. A sors és a történelem megbünteti azokat a méltatlan embereket és népeket, akik azokat a földeket birtokolják, amelyek nem az övékéi. Ez őszinte önvallomás után — jelentette ki a miniszter — komolyan

Korzóban

Ma 4-6 és 8-kor

Szőrényi Eva
Uray Tivadar
ragyogó filmje.

ELKÉSETT LEVÉL

BELVÁROSI MOZI

Szerdán és a következő napokon bemutatjuk a nagyszabású milliós magyar világfilmet:

A VARIETE CSILLAGAI

Orbók Attila szerzeménye. Rendezte: BAKY JÓZSEF.
Egy Variete szinkáprázatos élete, szerelem, féltékenység, játék a halállal. A legpompásabb muzsikával.

S z e r e p l őd k:

Páger, Bordu Bella, Jávor, Szeletzky, Mály, Gerő, Vaszary Pirosva, Simor Erzsi, Pethes Sándor.

H I R A D Ó!

kezdünk aggódni a román állam legyen az egyébként normális körülmények között akármilyen fontos —, amely a magyart a magyartól elkülönítheti, most félretéve egyesülni a nagy magyar ügy védelmében. Erdély ügye az egész magyarság ügye és Erdély nem veszhet el többé a magyarság számára. Erdély, amint magyar volt mindig, magyar is lesz mindörökké, — mondotta a miniszter a hallgatóság szünni nem akaró tapsa közepette.

Antal István beszédének befejezésében hangoztatta, azért tartotta szükségesnek a nagyszombati beszéd ismertetését, hogy világosan lássák, milyen érzésekkel vannak miutánunk odaát és miként fogják fel a közös veszély elleni, köteles európai szolidaritás parancsát. De azért is, hogy világosan lássák a helyzetből származó kötelességeket is: minden másodrendű szempontot —

Elfogták a likörgyáros meggyilkolásával gyanúsított Csordásné és Politzert

Budapest, augusztus 10. A budapesti rendőrségnek Kolozsvárra kiküldött két detektívje kedden délelőtt közölte a főkapitánysággal, hogy Kolozsvár egyik szállodájában elfogták Csordás Gyulánét és Politzert Györgyöt, akiket azzal gyanúsítanak, hogy részük volt Schrank Béla budapesti likörgyáros meggyilkolásában. A detektívek beszámoltak arról, hogy egyelőre mindketten tagadnak. Csordásné azt állítja, hogy soha életében nem is látta a likörgyárost. Politzert is erélyesen tiltakozik a vád ellen. Közben Bu-

dapesten a detektívek kezébe került az alvilágban Romba Fricinek becézett férfi, akinek kijelentése szerint a gyanúsítottakat régen ismeri és tudja, hogy annak idején azzal a céllal indultak el Schrankhoz, hogy kirabolják. Azt is állította, hogy tudomása szerint ők sebesítették meg Schrankot, de a likörgyáros segélykiáltásaitól megijedtek és elmenekültek és ezért nem tudták az értékesebb hilmiket magukkal vinni. Csordásné és Politzert kedd este hozták Budapésre, ahol kihallgatják őket. (MTI)

Megkezdik az ideggyógyászati klinika építését Fröhlich Pál rektor tárgyalásával a kultuszminisztériumban

(A Délmagyarország munkatársától) A szegedi egyetem továbbfejlesztésének ügyében az elmúlt napokban jelentős elhatározások történtek. A fejlesztési tervek, mint ismeretes, egyrészt az építkezések folytatására, másrészt a jogi kar visszaállítására vonatkoznak. A múlt évben Szinyei-Merse Jenő kultuszminiszter mindkét irányban biztató ígéreteket tett s ezen az alapon a város meg is kezdett bizonyos előkészületeket, amelyeknek sorában legjelentősebb a Dóm-téri telektömb kisajátítása volt a központi épület felépítésének céljaira. De megtörtént az ideggyógyászati klinika felépítésének céljaira szükséges telektömb kisajátítása is és tárgyalások kezdődtek a jogi kar visszaállítása ügyében is.

Az egyetemfejlesztési ügyekben azonban hosszú idő óta semmi említésre méltó esemény nem történt s csupán a város részéről nyilatkozott meg több ízben az az álláspont, hogy feltétlenül számít ezeknek a miniszteri ígéreteknek meg-

valósítására. A város és az egyetem állandóan napirenden tartja a kérdést s ezekben az ügyekben most fontos elhatározások történtek a kultuszminisztériumban. Dr. Fröhlich Pál rektor több ízben tárgyalásokat folytatott a minisztérium illetékes ügyosztályán s a rektori hivatal ezekről a tárgyalásokról most a következő tájékoztató közleményt adta ki:

»Dr. Fröhlich Pál az egyetem rektora az elmúlt hetekben tárgyalásokat folytatott a vallás- és közokta-

Ma 4, 6 8 órákor

SEMMELWEIS

az anyák orvosa tragikus élete
URAY, SIMOR, SOMLAY, GÓZON
kitűnő alakításával

Ezenkívül: HIRADÓ.

Széchenyi Mozi

Nyári rapszódia

— Üzenet a Banátba —

társügyi minisztérium illetékes ügyosztályainak vezetőivel. E megbeszélések első eredményeképpen az idegklinika személyzeti szárnyának részletes terve teljesen elkészült, még a folyó héten kiírják a versenyfárgyalást és az építkezés a legrövidebb időn belül meg fog indulni. Az egyetem másirányú továbbfejlesztésére vonatkozó tárgyalások még folyamatban vannak.

Az építkezések előkészítése és reálható közeli megindulása általános meglepedést kelt a városban és úgy a városházán, mint az egyetemen biznak benne, hogy ez a lépés nem marad elszigetelt jelenség, hanem elindítója lesz az összes egyetemfejlesztési tervek megvalósításának.

„Üvegnapok“ lesznek augusztus utolsó hetében

(A Délmagyarország munkatársától) A háborús anyaggazdálkodás megtanítja a széles tömegeket a javakkal való takarékosra és arra, hogy a hulladékanyagok is felhasználhatók. A már esztendőkkkel ezelőtt bevezetett papír-, rongy- és vasnapok évről-évre hatalmas mennyiségű ócska hulladékanyagot eredményeztek, amit azután a hadianyaggyártás kitűnően fel tudott használni. Ezek mintájára most hasonlóképpen szervezik meg országosan az üveganyaggyűjtést is. Szegeden augusztus 23-tól 28-ig rendezik meg az „üvegnapokat“, a helyi levéteifjúság bevonásával.

Az üveganyag összegyűjtése teljes mértékben honvédelmi érdeket szolgál, a Szegeden összegyűjtésre kerülő minden fajtája és bármilyen méretű üvegyag a város honvédekbázisainak üvegszükségletét fogja fedezni. Manapság, amikor az egyre növekvő üveghiány olyan méreteket ölt, hogy a közszükségleti és honvédelmi célokat szolgáló üvegcsikk beszerzése is súlyos nehézségekbe ütközik, igen nagy jelentősége van az üvegnapok megrendezésének. A papírhulladék rongy- és ócskavas gyűjtése után most az üvegre került a sor. Bizonyosra vehető, hogy a szegedi háziasszonyok, akiknek lelkesége és áldozatkészsége az eddigi gyűjtések sikerét is biztosította, ezúttal is megértéssel fogadják majd az ajtókon kopogtató levéteket, lekerülnek a padlásról, kamrák és pincék homályos zugából a semmire sem használt különféle üvegek. A gyűjtők minden fajta és méretű üveget elfogadnak, tintásüvegtől és orvosságos üvegeséktől kezdve a nagy ugorkás üvegekig és demizsonokig. Az előkészületeket ajánlatos már most megtenni, hogy mire elkövetkezik a gyűjtés napja, az előkészített üvegek, amelyek nagyrésztének háztartásban már úgy sem veszik semmi hasznát, kéznél legyenek.

A hecskeréki harangok kondulása belesajgott a szívembe. Mióta várom, mennyi ideje játszom vele haragszomrádot s milyen hirtelen megenyhül az elkéseredett szív! Az érte csak ez, aki volt már hasonló sorban. Nem is tudom hamarjában, mi lepelt volna meg kellemesebben, mint a »Torontál« című újság jelentkezése. A gyermeki szárnypróbálgatások első területe, amikor még hittünk a betű varázsában, szentségében, — bár való igaz, hogy ezt a hitet hosszú évtizedek se tudják kiirtani a hívő lelkéből, történnék akármi a nagyvilágban.

A vérperzselő forró nyár, augusztus szikrázása, így ragad egyszerre vissza a gyermekkor utcáira, erdejébe, vizére, ártatlan kis lankáira s keresem hosszú éjszakákon az egykori arcokat, olyan redőtléneknek képzelve el, amilyenek akkor voltak.

Vinczehidly Ernő, az utolsó torontáli magyar főjegyző, szeretett Kedves bátyám is épp mostanában küldte meg féltve őrzött, legkedvesebb kincsét, a kishídnak egy hajdani képét s írja hozzá, hogy ezzel az aprósággal egy egész letűnt világ gazdagsága rajzik elém. — tán eléd is és akkor helyben vagyunk! —

Istenem, a hajdani fahíd körül a régi házak mennyre meglevevőnek egyszerre! Talán éppen én vagyok az a homályba vesző kis fiú, aki a hídról a halászközt figyeli és vágyait öntudatlanul bizza a habokra, amik csendes türelemmel hömpölyögnek tovább, mintha azt akarnák mondani, hogy semmit sem ér az a nagy sietés, várj, várj, szorítsd össze az öklödet és valljad magadban, hogy azért sem akarsz elmúlni a habokkal.

Megkérdezek egy kis fiút, aki vigan poroszkál, mikor én már dülöngélek a forróságban, pedig nem szoktál kifogásom lenni a meleg ellen.

— Birod? Szörnyű a kánikula!

Ugy néz rám, mint aki értelmetlenséget hall.

— Hogyne bírnám! Nincs is olyan meleg.

Barna kis válla kivillan a trikóingből, egy csepp verejtéket nem lehet látni rajta. S akkor rájövök, hogy így voltam annak idején magam is, pedig a vakációból körülbelül csak az alvási szánt kurta órákat nem töltöttem a szabadban. A gyerek — strand híján, — vagy az uszodában tartózkodott, vagy flóbert puskájával járta a mezőket, keresve a tocsogókön üdülő szárnyasokat.

Egy-egy bibic, vagy pláne szarka egész órán át el tudott csalogatni, ellenben sosem várt be. Én pedig azért is mentem utána virágos tarlókon, mert hogy aratás után nagyon hamar kivirágzik a tarló s szeret szédret rejtegetni kuszán elburjánzott idáin.

Hazulról már ebéd után eltűntünk, mikor az állat is pihéve kidőlt, de a búzáat cséplő gépek muzsikája volt a legizgatóbb zene, a félig meztelen testű munkásokat alig lehetett felismerni a rájuk tapadt polyvától, portól, kéveköti fiatal lányok pedig daloltak a 40-50 fokos melegben is.

Sok szépsége, áldása volt a nyárnak, de ezt a gyermek csak később tudja megemésztieni. Őszi ködök idején. A megadott időben habzsol, gyűjt s a pillanat kihasználásán túl mit sem vesz észre.

Ezért nem mulasztom el soha nyáron, hogy legalább egyszer ki ne menjek a szabadba. Ha én azt el tudnám mondani, mit látok Isten újajándékú áldásában, mit hallok a cséplőgép búgásában!

Megvannak-e még a régi erdeim? A vén fák a hajdani meséket dúruzzolják, avagy új panaszokat tudnak? Az erdőben sokat gázolják a földet egyforma kíméletlenül emberek és

vadak, mindössze az izek suhannak el felette pillangó könnyedségével. Eső, sár éri, csupa seb lesz, de jön az ősz és a sánsalmas szívű fák leveleket küldenek rá. Tele vannak napsugárral, amit tavasz óta szívta magukba, azért sárgultak meg. A méhikék gyógyító orvosságot csókolnak rájuk, a madarak tanácsal szolgáltak, hogy beheggedjen a felhasított keblű föld a levéltakaró alatt. Egyébként is tapasztalt, komoly, öreg levelek voltak, már nem érezték jól magukat a gallyakon, ahol csak tavasszal van nyugtalanokodás, mikor bujni kezdenek a rügyekből az ifjú sarjak.

— Mit csináltok, az Istenért! Ha tudnátok...

Igy szeretnék szólni a megsárgult ágok, de nem teszik, mert a tavasz még messzire van és egyébként is hiába beszélnek a fiataloknak.

Régi nyarak szép tiszta hangulata ölel körül, amikor megállok a barackfa alatt és nézem a sárga színből pirosba árnyaló kajszi. Alacsony növésű volt a miénk, akárcsak az édesanyám, de épp olyan dús gyümölcsű. A nyitott verandánk előtt állt az udvaron, amit virágos kernek is lehetett nevezni néhány fő dupla violája jussán. Hogy azoknak milyen gyilkosan forró és édes illatuk volt este, amikor pedig jót tett minden kis szellő! Nem is érezte ezt más anynyira, mint én. A hozzám tartozók korán lefeküdtek, de az én szobám ablaka az udvarra nyílt és nem tudtam aludni.

Délután a temetőket jártuk Jenővel. Mind a kettőnknek megvolt legfiatalabb korunkból a szomorú regényünk, kis halottunk, — Istenem, olyan szörnyű már a távlat, hogy nem ártok vele senkinek, ha elárulom. Jenő szerelmé Szathmáry Margó volt, borzalmas bajban halt meg tíz éves korában. Ott laktak, ahol ma a református templom van a papi házzal. A törvénykezési palota helyén pedig hatalmas telkével a kamerális kocsmá terült el. Vendéglőnek nem a legfinomabb lokál, ellenben vidékiek jóformán egyetlen kocsiheállo helye. Néha zsúfolig volt az udvar, Margó pedig áthajolt az alacsony vályogkerítésen és megsimogatta a játszódozó odaugráló csikókat, hiszen azok is gyerekek. Csengő a nyakukban, hogy fel lehessen fedezni, merre haszontalanokodnak, azonfelül ez a csengő nyilván játék is, szeretik hallani a hangját, vidámabbak lesznek tőle.

Mikor a kocsi bejött a faluról, el kellett hozni a csikót is, mert nem marad egyedül otthon, Banátban, az anyja nélkül, bolondot csinálhat, viszont az anyja így nem nyeri magát agyon, a kocsi is szivesebben húzza, ha látja, hogy ott futkos mellette, táncfigurákra illesztve lábát, a kis haszontalanja. Gyere ide, — szól rá néha, aztán odadörzsöli a száját a pofájához. Miért ne csókolhatná meg a ló is a gyereket? Hát egy ilyen beteg csikót cirógatott meg a kerítésen át a kis Margó és ebbe belehalt.

Nyári alkonyokon, amikor már nem égetett úgy a nap, mintha dézsából öntötte volna a lávát, — hozzá látogattunk ki először a református temetőbe. Jenő piros székfűvel tűzdelt telet a sírbolt ezüstözött rácsát, aztán leültünk a fűbe és hallgattunk sokáig. A halál misztikuma vált berrünk urrá, a legnagyobb hatalom, amely elvitt és megörölt egy bodros szőke hajú gyereket. Hogyan lehetne az ilyesmit megérteni?

A református temetőből a katolikusba vágunk át a földiken, az én kis halottamhoz Matuskovics Vilmahoz. Tíz éves volt ő is, mikor meghalt, az első lánypajtás, csupa kedvesesség és finomság. Ugy él az emlé-

kemben, mint jólnevelt társasági hölgy, soha szeleburdi pajkosság, helytelenség a játékában. A játék főzöcske, vagy boltsóság s azt hiszem, akkor szoktam illedelemre, gyöngédségre. Vilmaék szemközti laktak, onnan járt át, oh, nem hozzá, hanem kis háromszögünk másik tagjához, Babiczky Lizához, akit testvéri szeretettel öveztem már akkor is, hiszen a kis hugom még csak totyogott körülöttünk, Liza komoly okos barna hajkoszorús arca, tiszta tekintete a megbízható jóság, értelem. A Grätchen-frizurát azóta is föléje helyezem minden hajviseletnek. Tíz évvel később ott laktak, ahol a redakciónk volt, a testvéri barátságunk, egymáshoz való őszinteségünk pedig, amelyből tisztábbat soha nem ismertem, a régi. Hosszú évtizedek óta nem tudok róla semmit azon kívül, hogy boldog asszony lett. De ha emlékszik még rám, ma emlegethet már a Vili néven. Akkor volt, akinek ez nem jétszett.

Soha meg nem tudom, mi kifogás volt ellenem a Vilma környezetében, de egyszer csak azt tapasztaltam, hogy nem engedik át. Hogyan juthatna tíz éves gyerek az ilyen rejtély nyitjára? Vilma azonban nem jött, az utána való kérdezősködés mindennél szörnyűbb lett volna, míg egyszer csak azt hallom, hogy beteg, aztán meghal. Öt évtizednél hosszabb ideje úgy él az emlékemben, — kitől tudom, beszámolni róla képtelen volnék, esetleg Liza mondta el, — hogy látni szeretett volna s nem hívtak át hozzá. A temetésén is óvatos messziségből kísértém a koporsóját, béna szárnyú, sírva kullogó, kis fiú, a sírját pedig csak másnap kerestem meg. Mint azután is hosszú éveken keresztül nagyon sokszor. Sarokhelyen volt, úlfordulónál, lombos fa védte a nyár forrósága, az ősz jeges szele ellen. Hogy aztán nagy idők után hazalátogattam, már nem találtam meg. Közben rendezték a temetőt, új sorok, mesgnyék nyíltak, régi csontokat halomba dobáltak, az új halottak pedig kiterítik helyükből a régieket. Ki hinné ezt ott, ahol örök nyugalomról beszélnek?

Akkor tettem temetőjáró, ma is az vagyok hánatos nyári délutánokon, mikor belehámulok a leáldozó napba s próbálom találgatni, járt-e már arra, a most bucsuzó sugara, kiket cirógatott meg az enyimek közül, mikor köszönünk el végkép egymástól? A temetőben hámulom meg az arra száguldo gyorsvonatot, ezt a szörnyű ellentétet, amely a legelevenebb életet jelenti. Hogyan igyekeznek, történnék rajta az emberek, keresik vadul hűlve mindazt, amire oktaianul ráfogják, hogy szépség, mintha nem ide érkeznének el úgy is.

Az emlékek egyébként is csak szunnvadoznak, de nem fakulhatnak el soha, különben nem lenne értelme a megszületésüknek.

Horthy István emlékturát rendez

a Magyar Aero Szövetség

Budapest, augusztus 10. A Magyar Aero Szövetség Marosvásárhelyt augusztus 15-én megrendező repülónappal kapcsolatosan vitéz nagybányai Horthy István repülőemlékturát rendez. A gépek augusztus 14-én, szombaton indulnak. Első napi utvonalkuk Nagyvárad, Aknaszlatina, Kolozsvár, Kolozsvárról vasárnap reggel indulnak a gépek. A turarepülés második napja során végigrepülnek a székelyföld ugyszólván valamennyi nagy városa felett. Vasárnap délután 3 órakor kerül sor Marosvásárhelyen a nagy érdeklődéssel várt székelyföldi repülónapra, amely a magyar katonai és polgári repülés nagy szereplésének ígérkezik. (MTI)

DELMAGYARORSZAG

minden sora

érdekes

A fehértói madarak

Hogyan fedezték fel a fehértói madárparadicsomot és hogyan pusztul a kiszáradásban a rövid idő alatt híressé vált természetvédelmi terület

(A Délmagyarország munkatársától) A száraz, tikkasztó kánikula hetek óta tart és ha az utóbbi napokban az időjárás szelesre fordult is, a kibírbhatatlan meleg pedig kissé csökkent, az ég csatornái csak nem akarnak megeredni és a földek odakünn a széles szegedi határban megrepedezve áhitozzák az esőt.

Kiadós, bőséges esőt kívánnak a földek — és a fehértói természetvédelmi terület madarai.

De hol van, hová lett ez a természetvédelmi terület?

Ezekről a kérdésekről beszélgetünk dr. Beretzk Péter főorvossal, a fehértói madárvilág lelkes protektorával.

— Sivattagá vált a Fehértó, kivirágzott a szikso, a madarak elvesztették a vizet, kietlen és kopár lett a természetvédelmi terület s a teljes kipusztulás veszélye fenyegeti ezt az értékes rezervátumot, amely nem csak Szegednek, de a tudományos buvárkodásnak is hasznos és fontos területe volt — mondja dr. Beretzk Péter.

A fehértói madárvilág felfedezése

Különös hely ez a Fehértó. Időtlen idők óta elátkozott, semmire sem használható területe volt Szeged határának. Háromezer holdról van itt szó, amelyen szárazság idején semmi más, csak a szikso virágzott, ember, állat messze elkerülte, növény nem vert benne gyökeret, amikor még feltört a talajvíz, vagy bőséges csapadék áldotta Szeged vidékét, minden nedvesség itt futott össze, ebben a háromezer holdas teknőben és volt úgy, hogy sokszor évekig állott a víz a szik fölött.

A múlt század végén, a kilencvenes években két lelkes természetbúvár, Zsótér László és Lakatos Károly felfedezte, hogy ennek az elátkozottnak és teljesen hasznavehetetlennek látszó területnek olyan értékei vannak, amelyek a tudományos kutatás szempontjából felbecsülhetetlen értékek. Az ő érdemük, hogy a fehértói madárvilág iránti közömbösség megszűnt s a tudományos érdeklődés a Fehértó felé terelődött. Az ő leírásai publikáltak először a fehértói madárvilágnak azt a rendkívüli gazdagságát, ami egyedülálló az országban.

Madárparadicsom a Fehértó mocsaraiban

Amikor azután az első világháború után a kolozsvári Ferenc József-tudományegyetem Szegedre menekült s az egyetem két tudós professzora, Györfly István, az európai hírvetani és Gólei József, a kiváló zoológus foglalkozni kezdett a Fehértó flórájával és faunájával, a figyellem folyton növekvő érdeklődései fordult a fehértói mocsarak, mint egyik leggazdagabb európai madárlelőhely felé, amely nem csak érdekes, hanem különös fontossága van a természettudományi kutatás szempontjából is. A Magyarország területén akár észak-déli, akár kelet-nyugati irányban átvonuló madárfajok és ritkaságok a Fehértó nádasában, mocsaraiban és zombékjaiban rendezték be ideiglenes tanyájukat, de tömegesen élnek itt a magyarországi madarak mindenféle fajtai is, úgy, hogy a madártani kutatás részére a szegedi Fehértó szinte kimeríthetetlen kincsésbányát kínál. Itt pihennek meg az átvonuló gózzerék, megtalálhatók az északi madárfajok, a csonttollú madár, a maglóré a nyíl farku halfarkas, az izlandi partifutó, tömegével jelentkeznek átvonulás idején a déli madarak, a szogáriai eselők, a török gerle, de gyakran

előfordulnak a messzi más világrészek madárkülönlegességei is, az ibisz, a keselyű, a pelikán stb. Igen sok, már kipusztulóban levő madár is kézrekerült már a Fehértón, mint például a nemes kócsag, vagy a fattyu kócsag. Néhány évvel ezelőtt lőttek egy vadkacsát, amelynek a lábán a moszkvai ornithologiai intézet gyűrűjét találták, ugyanebben az évben sebzett meg dr. Beretzk Péter orvos, a fáradhatatlan szegedi amatőr-ornitológus egy hatalmas pelikánt, amelyet azután sajátkezűleg meggyógyított s a budapesti állatkertnek ajánlódkozott. A Fehértó természettudományi fontosságának felismerése és elismertetése dr. Beretzk Péter lelkes és szívós munkájának eredménye. A szegedi múzeumban három termet tölt meg a fehértói madárgyűjtemény, amelyet kilencven százalékban ő gyűjtött össze és ő adományozott a múzeumnak.

Meg kell menteni az értékes rezervátumot

Amikor ezt az értékes madárlelőhelyet védett területté nyilvánították, elrendelte a földművelésügyi miniszter, hogy ki kell jelölni a terület pontos határait — mondja dr. Beretzk Péter — és térképet kell róla készíteni. Ki is küldtek ebből a célból egy bizottságot s magam karóztam ki sajátkezűleg a terület határait. A három esztendő árva azonban kimoszta a karókat s mire a víz levonult, már nyoma sem volt a határoknak, de nyoma sem volt a mérnöki hivatalban se, ahol nem készítettek a védett területről térképet. Illetőleg: forgalomban van egy térképvázlat, de az nem hiteles és az ezen feltüntetett határok nem azonosak az eredetileg kijelölt határokkal.

— A belvízi áradások elleni védekezés során az ármentesítő társulat derékban kettészelle egy csatornával a védett területet s a csatorna az utolsó esépp nedvességet is lehuzta a területről. A terület így teljesen kiszáradt s az itt tanyázó vízi madarak elvesztették éltető elemüket. Az ármentesítő társulat azt mondja, hogy a csatorna alig szel le néhány holdat a védett területről és ezt az előbb említett ismeretlen eredetű térképpel igazolja. Ezzel szemben a valóság az, hogy a térkép teljesen eltolja a védett területet.

— Ma a helyzet az, hogy a legteljesebb bizonytalanság uralkodik a természetvédelmi terület felett és a tulságba vitt lecsapolás a pusztulás veszélyével fenyegeti az egész rezervátumot. A közgyűlésben elmondott interpelláció után felterjesztésemre a földművelésügyi minisztériumban is elrendelték a terület pontos határait, annak megállapítását s a csatornaépítés körülményeinek kivizsgálását, a határok kijelölésére kiküldött bizottságból azonban csodálatosképpen éppen engem hagytak ki, aki évek óta foglalkozom a kérdéssel s aki annakidején kijelöltem a védelem alá vett terület határait.

— A fehértói természetvédelmi terület megmentése egyformán érdeke Szeged városnak s a tudományak s éppen ezért feltétlenül szükséges volna ennek érdekében mielőbb megtenni a szükséges intézkedéseket, mert különben jóvátehetetlen kár éri úgy a várost, mint a tudományos buvárkodást s a ma már európai hírvetelődésével és az értékes és ritka madarak kipusztulásával, vagy elköltözésével, — fejezi be érdekes nyilatkozatát dr. Bertzk Péter.

OTO.

A lap most következő legújabb számában az ismert publicista, Giselher Wirsing ismét egy rendkívüli érdekes kérdést világít meg:

Szegény lesz-e Európa? Milyen életszínvonal lesz jövőben a dolgozó tömegeknek?

Signal Európa képes folyóirata. Mindenütt kapható 40 fillérért.

1945-ben teljes lendülettel megindul a hazai nyersgumigyártás

Valóság lesz a szegedi cipésmester ötletéből

(A Délmagyarország munkatársától) Néhány héttel ezelőtt megírtuk, hogy Jankó Lajos szegedi cipésmester, akinek automatikus gumiragasztója már egy évtized óta világszabadalom, megtalálta a módját, miképpen lehet hazai növények nedvéből ipari feldolgozásra alkalmas nyersgumianyagot előállítani. Az érdekes és nagyjelentőségű felfedezésről szóló beszámolókat számos budapesti és vidéki napilap átvette, így a hazai guminövény természetében rejülő óriási nemzetgazdasági érdekekről újszólván az egész ország közönsége értesült.

Jankó Lajos megállapításai már régebben ismertek az illetékes körök előtt és azokkal a földművelésügyi minisztérium növényvédelmi osztálya is foglalkozott. Az ügyben most érdekes fordulat állott be. A földművelésügyi minisztériumban nagyszabású guminövénytermesztési tervet dolgoztak ki, amelynek valóra váltása azt fogja eredményezni, hogy 1945-ben már az ország egész gumiiipari nyersanyag-szükségletét hazai növényekből lehet majd fedezni.

Most került nyilvánosságra az a terv, amely szerint már az idén is mintegy kilencszáz holdnyi területet vetnek be a pity-pang — tudományos néven Kok-Sagy — mag-

jával. Az ebből a magból sarjadó növényeket még sem használják fel gumigyártási célokra, hanem felmagoztatják és a remények szerint az így nyert nagymennyiségű pity-pang-maggal jövőre már tizenöt-ezer holdat vetnek majd be. A pity-pang ugyanis, amelynek fehér, tejszerű nedvével Jankó Lajos teljes sikerrel kísérletezett, nagyon szapora magtermő, ha azonban a magot a száran beérni hagyják, a növény kiszikkad és nedve nem alkalmas ipari célokra.

Az első »gumiszüret« tehát tulajdonképpen csak két esztendő múlva, 1945-ben lesz Magyarországon. Az eddigi tervek szerint ebben az évben már akkora lesz a termés, hogy annak háromnegyed részét ipari célokra használhatják fel és egynegyedrésze elegendő lesz arra, hogy a következő évi növény-szükségletet biztosítsa. Az előkészületek már folyamatosan vannak, tárgyalások indultak a termelési szerződések megfelelő előkészítéséről és ezzel párhuzamosan folynak a tudományos kísérletek a pity-pang kellő felhasználására is.

Ezeknek a kísérleteknek során megállapították, hogy a pity-pang (népies néven kutyatej, vagy gyermekláncfü) guminedvesség-tartalma teljesen kielégítő. Az összegyűjtött és megfelelő szakszerűséggel feldol-

gummedvből jobb és elasztikusabb gumimasszát lehet főzni, mint az amerikai gumifa nedvéből.

Nemcsak a természetes történeti természetesen, hanem megfelelő módon megszervezik országosan a guminövény gyűjtését is. A feladat itt kettős: az első két évben csak a magot, a harmadik esztendőben azonban már a nedvtartalmu szarát is gyűjteni fogják. Mindkettőhöz bizonyos szakértelem szükséges, erre oktató füzetekben és vándorelőadásokon fogják kitanítani a gyűjtésre vállalkozókat.

Mindez természetesen még hosszabb előkészítést igényel, azonban biztosra veszik, hogy az ideai termésig befejeződnek az előkészületek és a kísérleti eredmények gyarapítani fogják azokat a tapasztalato-

kat, amelyek ezt az eddig semmibe sem vett hazai gyomnövényt úgy szólván egyik napról a másikra az ország legértékesebb ipari növényeinek sorába emelték. Az egyre fejlődő technika eszközeinél nélkülözhetetlen anyag a gumi: a szárazföld, vízi- és légi járművek kerekei futószerkezetei és más alkatrészeire rengeteg mennyiségű gumianyagot használnak el. Az egyre fokozódó szükséglet fedezésére nemcsak a moštani háborus viszonyok között veszik jó hasznát a pity-pang nedvéből sajtoltató magyar gumi-nak, de a békegazdálkodásra való áttérés után is nagy jelentőséggel bír a hazai gumigyártásnak főként abban a tekintetben, hogy jelentős mérséklő hatással lesz a gumi világi piaci árának kialakulására.

k. b.

Az Olvasó iria

A Fodor-utca vezet

Mintha összebeszélés történt volna, egyszerre három panaszos levelet kaptunk a Fodor-utcából.

I.

Igen tisztelt Szerkesztőség! Legyenek kérem a segítségemre, hogy megtudjam, milyen rendszer szerint történik Szegeden az utcák locsolása? Azt látom, hogy vannak részek, amelyek felfrissítését nem bízzák a gondviselésre, mert a lajtok állandóan arra ténferognak, így részesül különös figyelemben, teszem azt, a Margit-utca eleje (a további része már nem), míg bennünket, Fodor-utcaiakat állandóan elkerülnek. Aránylag nem régen vagyok szegedi lakos és eddig nem volt érkezésem, hogy statisztikát készítsék, melyik utcában milyen helyi hatalmasság lakik, nem ugyan mintha csak távolról is meggyanúsítanám a rendelkezésre jogositott illetékeseket, hogy különbséget tesznek és bizonyos részeket kedvezményben részesítenek, de szeretlek tisztán látni és főleg izgat az, amit emberi ésszel felfogni nem bírok. Miért az egyik és a másik és miért nem a többi is? Azt hiszem, eléggé a belvárosban fekszünk mi is, épp úgy szenvedünk a szokatlanul forró nyár kellemetlenségeit, mint a másfelé lakók, nyelünk annyi port, mint akárki a hozzánk hasonló szenvedők közül, miért melóznak hát éppen bennünket? Tessek egyszer úgy sétaképpen elkerülni a Fodor-utca és meggyőződhetik róla, hogy itt tartja a város a személtelrakodójának fióklepét. Körülbelül két hónapja, hogy ezt az utcát még csak nem is separték, az ut mentén garmadában hever a piszok, a szemét, az eldobott papírok és gyümölcsesutkák tömege, s a dinnyehéj vezeti a rekordot a sok büz mellett, amit a zöldségeknek bérbeadott pincék terjesztenek. Mondom, sziveskedjék egyszer a százszerűség hivatottjainak erre sétálni és akkor megértik az elkeseredésünket, mert hogy a mellőzést megérteni mi nem tudjuk. Tisztelettel: Aláírás.

II.

Főszerkesztő uram! Szereti ön a kutyát? Mert én szeretem. Azonban sosem ruháztam fel nagyobb hatáskörrel, mint amekkora megilleti. A kutya nem hatalmaskodhatik el felettem, lévén csak mel-

lémrendelt háziállat, nem pedig én a rabszolgája. Én tőlem csinálhatja vele mindenki azt, amit akar, nyáljafalja tetszése szerint, de ne rakja ki az ablakába, ahol emberek járnak, mert egyszer rosszul jár. Vagy a kutya, vagy a gazdája. Elég kellemetlenséget okoz maga az élet is, semmi szükségem rá, hogy egy nyavalyás, a tanyáról idegességekkel bekerült és a tisztesség elemi szabályait és féllábról vevő, várost gyűlölő rondaság minden ok nélkül rám ugasson, mikor arra megyek. Én jobban szeretem az állatot, mint sok ember, aki gyerekpótlónak tartja, nem szívesen húz rá, de egyszer kénytelen leszek ezt a módot gyakorolni és lerántom az ablakból. Már csak azért sincs helye a kutyának az ablakban, mert az arra járó gyerekek határozottan ingerli, lévén vele egyformán nevetlen és akkor külön koncertben is van részünk. De gondoskodik az állandó szórakozásról maga a tisztelt eb is, kétségtelen elkényeztetéséből arra következtetve, hogy egyeduralmat élvez, miért is dühös ugatással fogad minden, arra haladó más kutyát. Szíves felvilágosítást kérek többek nevében, hogy meddig vagyunk kötelesek ezt eltűrni? A szíves közlésért előre is hálás köszönettel főszerkesztő ur hive: Egy Fodor-utcai.

III.

Tisztelt Szerkesztő ur! A Fodor-utca elején vagy két hét előtt kábeleket fektettek le, azért felszedték a járda közepét. A munka elkészült, azóta a kiszedett kövek ott lapulnak a fal mellett s mi nemcsak a kényeszerű elsötétítés idején bukácsolunk a lehetetlenné tett uton, hanem nappal is gyakoroljuk a kötéláncosi tudományt. Tegyük fel, hogy valaki itt elesik és kitöri a lábát, kit kell érte beperelni? Ahelyett, hogy rendbe hoznák az amugy is tökéletlen járdát, kellemesebb lesz majd a ház értékének megfelelő részét kárpótlásra és orvosi kezelési költségekre fordítani? Itt említem meg azt is, hogy kötelese-e a házigazda locsoltatni a mostanában különösen megüzesegett járdát? Ugy rémlik, hogy van erre vonatkozó szabályrendelet, viszont ki az, aki ellenőrzi, hogy a tisztelt házmaster urak inkább pocakot eresztenek, mintsem hogy a komoly munkával igazán nem járó köteleességüket teljesítik? Szerkesztő ur tisztelt leve. Aláírás.

HIREK

Szegedi utmutató

A Somogyi-könyvtárban vasárnap és ünnepnap kivételével könyvtárszolgálat.

Az egyetemi könyvtár augusztus 1-től 31-ig a könyvtári helyiségek tatarozása és általános takarítása miatt zárva.

A városi muzeum egész évben nyitva.

Szolgálatos gyógyszertárak: Apó Jenő Kossuth Lajos-sugárút 59. Nyilassy A. bérlő dr. Kiss Lajosné Római-körút 22, Salgó Péter bérlő Halász Klára Mátyás-tér 4. Temesváry József Klauzál-tér 9.

Mozi műsora: Belvárosi Mozi: A variete csilagai, Korzó Mozi: Elkésett levél, Széchenyi Mozi: Semmelweis.

—000—

AZ ELSŐTÉTITES KEZDETE ESTE TIZ ÓRAKOR. VÉGE REGGEL HÁROM ÓRAKOR.

—000—

Grösz érsek visszatért Kalocsára. Kalocsáról jelentik: Grösz József kalocsai érsek, akit három héttel ezelőtt a Bakay-klinikán megoperáltak és az operáció után még egy hétig budapesti lakásán tartózkodott, kedden visszatért székhelyére, Kalocsára.

Jön a típuscigaretta. Az elmúlt évben a dohányjövődék néhány cigarettá- és szivarfajta kihalására ítélt s ilyen módon némiképpen csökkent a gyártott fajtamennyiség. A dohányjövődék gyártási osztályán most készítik elő a gyártással kapcsolatos lényegesebb racionalizálási tervet. Ennek a tervnek a középpontjában a jelenlegi háborus helyzetben túlságosan sokfélenek látszó cigarettá- és szivarfajta kivánják az észszerűség mértékéig csökkenteni. A szivarféléknél, tekintettel arra, hogy nyersanyagukat jelentékeny mértékben külföldről kell importálni, szintén csökkenteni kell a fajta számát.

A Vöröskereszt multévi tevékenysége. A napokban sajtóértekezleten tájékoztatták a lapok munkatársait a Vöröskereszt multévi tevékenységéről. A tavalyi országos gyűjtés eredményéből 34 korszerű kórházat, 6 modern kórházvonatot, kórházrepülőgépet, tábort kórházbarakokat és felszerelést bocsátott a Vöröskereszt a honvédség rendelkezésére, ezenkívül 450.000 szeretetsomagot osztott szét a harcoló és megszálló csapatok, valamint a kórházakban ápolat sebesültek közt. A szeretetsomagokban 32 millió 973.885 darab cigaretta, 83.783 liter szeszesital, 61.602 kg cukorka, 114.455 kg különféle élelmiszer, 39.212 darab meleg ruhanemű, 36.382 darab piperecikk volt. A közönség köréből érkezett szeretetadományok kiegészítésére a Magyar Vöröskereszt összesen 1.700.000 pengőt költött. Mivel a tavalyi tapasztalatok azt mutatták, hogy a közönség által összeállított szeretetsomagokban sok a romlandó áru, amely az egyéb cikkek használhatóságát is károsan befolyásolja, a következő gyűjtésnél természetiheni adományokat nem fogadnak el, ellenben egy-egy szeretetsomag megváltására 7 pengőt kérnek az adakozóktól. Az ezévi Vöröskereszt napokat október 1. és 2. napján tartják, amikor ismét a társadalomhoz fordul a Vöröskereszt, hogy emberbaráti munkáját a széles népréteg segélyével sikeresen folytathassa.

Délmagyarország telefonja 13-36

Saradzsoğlu fontos beszédét várják

Istanbul, augusztus 10. A Stefani-iroda jelenti: Saradzsoğlu miniszterelnök, hir szerint, fontos beszédet mond augusztus 20-án a szmirnai nemzetközi vásár megnyitására, amelyen résztvesz a kormány, valamint a diplomáciai és a konzuli testület valamennyi tagja. (MTI)

—000—

Rövidesen megkezdik a berettyóújfalui nemzetközi ut vásárhelyi szakaszának építését. Hódmezővásárhelyről jelentik: A szeged-berettyóújfalui állami út építése során még ebben az esztendőben megkezdődnek azok a munkák, amelyek a Vásárhelyen átvezető szakasz kiépítésére vonatkoznak. Ez a megépítendő utszakasz a Kutasi-úton, az Andrassy- és Kaszap-utcaikon haladna át és a tői földet átívelve kis ível fordul a vasuti pálya alatt a Szegedi-út mai nyomvonalára, amelyhez a laktanya előtt csatlakozik. A kutasi vámháztól tehát a laktanyáig terjedő utszakasz építésére július folyamán megtartották a versenytárgyalást, amelynek eredménye fölött értesülésünk szerint már döntöttek is. A döntés alakításainak elintézése után a nyertes vállalat haladéktalanul megkezdte az előmunkálatokat és az anyagszállítást. A szentesi államépítészeti hivatal mérnökei pedig előreláthatólag még a hét folyamán megkezdik az utszakasz kiüzési munkálatait. Az utépítés megkezdésének akadályai nincsenek, mert a kisa-játítási eljárás során az érintett földtulajdonosok a megállapított, vagy később a törvények által megállapítandó árakon mindenütt készséggel engedték át érintett területeiket az utépítés céljaira.

Szabadlábba helyezték az öngyilkos asszony férjét. Megirta a Délmagyarország, hogy augusztus 4-én este 8 óra tájban felakasztva találták a Kormányos-utca 9. szám alatti házban Boldizsár Sándor pék feleségét. A rendőri bizottság több olyan gyanus jelet fedezett fel a holttesten, amelyek kétségessé tették, vajjon öngyilkosság történt-e valóban, vagy pedig gyilkosságról van szó. A holttesten ugyanis dulakodás nyoma, több ütés helye és néhány hosszú karcolás volt észlelhető. A gyanúkok felfedezése után rögtön értesítették dr. Kozma Endre törvényszéki büntető bíróját, aki dr. Rónay Dezső vizsgálóbíró helyettesíti. Dr. Kozma Endre helyettes vizsgálóbíró az éjszaka folyamán ki is sietett a helyszínre és elrendelte a holttest felboncolását. Az esettel kapcsolatosan a rendőrség letartóztatta Boldizsár Sándort, aki kihallgatása során bevallotta, hogy a szerencsétlenség előtt heves vitája volt feleségével, veszekedtek és az asszonyt meg is verte; onnan származtak a gyilkosság gyanúját keltő kék foltok az asszony testén. Boldizsár Sándor vallomása után a rendőrség kihallgatta a házbelieket, akik igazolták is a pékmester állítását. De a holttest felboncolása során is fény derült az esetre. A boncolás megállapította, hogy az asszony nyakán felfedezhető több karcolás az önakasztás első próbálkozásának sikertelenségéből származik. Boldizsár állításait bizonyította továbbá az a tény is, hogy az asszony ismerősei egyöntetűen azt vallották, hogy Boldizsárné már régebbi idő óta foglalkozott az öngyilkosság gondolatával: »Fel akartam már többször akasztani magamat, de az öreg Mészáros bácsi (az egyik házbeli) állandóan ott volt körülöttem — idézték az asszony szavait. A különböző helyekről tett vallomások egyöntetűsége és az öngyilkos asszony férjének kihallgatása során tett vallomása és a bonctani vizsgálat alapján a rendőrség megállapította, hogy Boldizsár Sándorné önkéntelenül vett életét. Az ügy tisztázása után az őrizetbe vett pékmestert szabadon bocsátották.

RÁDIÓ

SZERDA, AUGUSZTUS 11

BUDAPEST I.

6.00: Üzen az Otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat. 6.25: Ébresztő. — Torna. 6.45: Reggeli zene. 7.00: Hírek. — Közlemények. 10.00: Hírek. 10.15: Zenekari muzsika. 11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 11.15: Hercsuth Ilona zongorázik. 11.40: Követválasztás. Móricz Pál elbeszélése. Felolvasás. 12.00: Harangszó. — Fohász. — Himnusz. 12.10: Országos Postászenekar. 12.40: Hírek. 13.20: Időjelzés, vizállásjelentés. 13.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat. 14.00: Hírek. — Műsorismertetés. 15.00: A Budapest honvédeiről zenekara. Vezényel Pongrácz Géza. 15.30: A bolgár nemzeti egyház. Felolvasás. 16.15: Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven. 16.45: Időjelzés, hírek. 17.00: Horváth Jenő tanczene együttese játszik. 17.35: Műteremsarok. Látogatás Pásztor János szobrászművésznél. A közvetítést vezeti Budinszky Sándor. 17.45: Veress Endre mai magyar műdalokat énekel. 18.00: Honvédműsor. 18.50: Hírek. 19.00: Művészlemez. 20.00: Zengő századok. A XX. század. A verseket elmondja Kovács Károly és Lukács Margit. — Hanglemezekkel. 20.45: Vidák József cigányzenekara muzsikál a Valéria-kávéházból. 21.40: Hírek, löversenyeredmények. 22.05: Hangképek a Szent István kupa elődöntő mérkőzéséről. A közvetítést a Latorczai-utcai pályáról vezeti dr. Legényei József. 22.20: Táncczene. 23.00: Csajkovszkij: Évszakok (Rádiózenekar). 23.05: Hírek.

BUDAPEST II.

16.15: A zongora mesterei. 17.00: Azonos Kassa műsorával. 19.00: Elfelejtett magyar hadvezér. IV. Markó Arpád ny. ezredes előadása Fábry Mihályról, Liphay Antalról és Splényi Gáborról. 19.25: Malcsiner Béla táncszámokat zongorázik. 19.45: Háromszáz éve alapította társulatát Molière. Fönkösti Andor előadása. 20.05: Rádiózenekar. Utána: Hírek. 21.30: Löversenyeredmények.

Gömörly Lily

kiváló dolénes is
közreműködik Tisza
vidám esten.

Jegyek 1 P-től a Délmagyarországnál

Szeged sz. kir. város polgármesterétől
31.769—1943. E. sz.

Tárgy: A szegedi vasutaspályán mélyfurásu kut engedélyezése.

Hirdetmény

A MÁV szegedi Üzletvezetősége a szegedi Vasutas-sportpályán mélyfurásu kut létesítésére kért engedélyt. A kérvényt, a terveket és a hatósági szakértő véleményét a mai naptól 30 napi időre a polgármesteri hivatalban közszemlére teszem ki és 1943. évi szeptember hó 6-án délelőtt 9 órára helyszíni tárgyalást tűzök ki, gyűlekezés a városi mérnöki hivatalban.

A helyszíni tárgyalásra az érdekelteket meghívom.

Felhívom mindazokat, akiknek az engedélyezésre vonatkozólag valami észrevételük merülne fel, azt a tárgyaláson előszóval annál is inkább adják elő, mert különben meghallgatásuk nélkül is határozni fogok.

Szeged, 1943. évi augusztus 5.
Dr. Pálffy József polgármester

SZINHÁZ

Bayreuthban az idén is mearendezték az ünnepi játékokat

— Az iparcikkek árának új megállapítása. A közellátásiügyi minisztériumban nagy munka folyik az új árszínvonal és árengyensúly teljes kialakítása érdekében. Az iparügyi és kereskedelemügyi érdekképviseletek erős tempóban készítik az új kalkulációkat. Az alapvető rendeletek keretein belül folyik az árak és költségek kiegyenlítése és már a gazdasági élet igen sok területén elkészültek és életbe léptek az új árak, máshol viszont még csak a következő hetekben fejeződik be a munka és megbízható helyről nyert értesülés szerint aug. végéig bezárólag megtörténik az egész vonalon a rendezés. Az árrendezés befejezése egész közgazdasági életünk számára nagy könnyebbséget jelent majd, hogy szilárd, rögzített árakkal és költségelemekkel tudnak számolni. Egvébként az új árhelyzetnek az is az előnye lesz, hogy biztosítani fogja a közellátási irányítás egyöntetűségét. Az árrendezés keretében talán már néhány nap múlva panorámát látnak a papiripar, a papírkereskedelem, a textilipar és a vegyészeti ipar számára megállapított új árak.

— A TISZA VIZÁLLÁSA. A szegedi rendőrség révkapitányasága jelentése szerint a Tisza vizállása augusztus 10-én reggel 7 órakor 242 cm, a levegő hőmérséklete 18 C fok Celsius volt.

Közellátási közlemények

Szeged város területén gabona vásárlásra jogosított kijelölt kereskedők névjegyzéke:

Futura bevásárló kirendeltsége: Bokor Géza, Kiss Györgyné, Gerle Lóránt, Fejér György, Kiss Géza, Abraham Imre, Csáky Ferenc, özv. Csáky Jánosné, Kovács Gyula szegedi, szentesi Takarékpénztár szentesi, Tóth Istvánné átokházi, Katona Balázs lengyelkapolnai, Balogh Istvánné csengelei, Illés Károly felsőközponti gabonakereskedők.

Szeged város területén hüvelyesek (bab, borsó, mák, seprőcirokmag) vásárlására jogosított kijelölt kereskedők a következők:

Futura bevásárló kirendeltsége: Benák János, Szabó Gyula, Kiss Géza szegedi, Németh József és Illés Károly felsőközponti, Tóth István átokházi, Katona Balázs lengyelkapolnai, Balogh Istvánné csengelei, Alsótanvaji Iparvállalat alsóközponti és Hatházi József rőszkei kereskedők.

Zsirkiostás

Beváltásra kerül a szegedi közellátási szelvény 5. sz. szelvénye.

Fejadag 14 dkg zsiradék, vagy hajt, vagy 18 dkg zsirszalonna.

Tűzifa tartalékolása

A 420—1943. M. E. sz. rendelet alapján felhívja a közellátási hivatal mindazokat, akik részére 1943 augusztus 10. napjától kezdve bármilyen fuvarozási vállalat által (vasut, hajó, kocs) legalább 100 q-ás tételben tűzifa érkezik, hogy az érkezett tűzifa mennyiségét a megérkezéstől számított 24 órán belül a városi közellátási hivatalhoz jelentésk be. Az érkezett tűzifából a közellátás zavartalan-ságának biztosítása érdekében tartalék készítés céljából 10 százalék további hatósági rendelkezésig tárolandó.

— Hadirokkant kisiparosok anyagellátása. Az iparügyi miniszter mára mult évben elrendelte, hogy a hadbavonult kisiparosok az anyagellátás tekintetében előnyben részesítendők. A rendelet értelmében az iparát továbbfolytató hadbavonult kézműiparos üzeme részéről benyújtott anyagigénylési kérelmet soronkívül kell elintézni és az üzem szükségletének megfelelő igényléseket más hasonló jellegű üzemi igénylésekkel szemben első helyen kell kielégíteni. A kiutalandó anyagmennyiséget természetesen az összes rendelkezésre álló anyag mennyisége és a többi kézműipari jellegű üzem szükségletének figyelembe vételével kell megállapítani. A hadbavonult minőségét a községi előjáróság által kiállított bizonyítvánnyal kell igazolni. Az ipartestületek a nyilvántartás és ellenőrzés megkönnyítése végett kötelesek az igényjogosult hadbavonultak névsorát a hivatali helyiségben kifüggeszteni és ezen a megfelelő változtatásokat mindenkor átvezetni. A miniszter legutóbbi rendeletében úgy intézkedett, hogy a hadbavonult kisiparosok részére biztosított előnyöket a hadirokkant kisiparosokkal szemben is kell alkalmazni. Méltányos, hogy a hadirokkant önálló kisiparosok rokkantságukkal járó munkaképesség csökkenése folytán nem annyira versenyképesek, fokozott mértékben részesüljenek az anyagellátás terén.

— Az augusztus 31-i lögyakorlatokra ismételt felhívják a figyelmet. A M. kir. »Hunyadi János« honvéd gyalogezred augusztus 31-én reggel 7 órától délután 5 óráig terjedő időben nehézfegyver lövészetet tart az alábbi területeken: szeged—hódmezővásárhelyi vasutvonal, a rókusi pályaudvar északi kijáratától a baktói töltésig, majd innen északra a baktói töltés, Székhalom, Macskástöltés, Sándorfalva község déli szegélye a szatymazi vasúti megálló felé húzódó vonal a műútig, majd délre a műút Kettőshatár vasúti megállójáig, majd innen az Óthalom és téglágetőn átvezető taligautat a vasúti. A lögyakorlat tartama alatt piros-fehér zászlókat fognak kitűzni az alábbi helyekre: a) baktói iskola, b) Székhalom, c) Szatymazi halom, d) Rácok kertje, e) Óthalom 90, f) sándorfalvai műút és a hódmezővásárhelyi vasúti kereszteződés. Amíg a zászlók kint vannak, a lőtér területére polgári egyének belépni nem szabad. A lőtérre átvezető utakon a közlekedést beszüntetik. A lögyakorlat befejezését körülbelül délután 5 órakor »lefúvás« kürtfel adja tudtul. A sándorfalvai műutat az átjáró forgalom számára, országos járművek és kerékpárosok számára 12 órától 12 óra 15 percig, motoros járművek számára pedig 12 órától 12 óra 45 percig teszik szabaddá. Nyomatékosan felhívják a lakosság figyelmét arra, hogy a már kilőtt és fel nem robbant lövedékek, vagy lövedékalkatrészek (gyújtórész, lövedékfej stb.) érintése még hosszú idő eltelté után is életveszélyes. Ha valaki ilyen lövedéket, lövedékalkatrészt talál, azt érintés nélkül, feltűnő módon jelölje meg és közölje közvetlenül a lögyakorlat vezetőjével, a m. kir. szegedi honvédegyezred parancsnoksággal, Szeged, Horthy Miklós-laktanya (távbeszélő: 13-03), vagy az illetékes közigazgatási előjárósággal, csendőrséggel. A lövészetrel okozott esetleges károkat a kincstár megtéríti. A tulajdonosok az okozott kárt a gazdasági hivatalban 1943 szeptember hó 15-ig jelentésk be. A határidő után beérkezett kárbejelentéseket a bizottság a vonatkozó rendeletek értelmében figyelembe nem veheti.

Jókarban lévő használt

íróasztalokat
keresünk megvételre.
Magyar Kender Újszeged.

Berlin, augusztus 10. A negyedik háborus esztendő ellenére is megnyitotta kapuit a bayreuthi ünnepi játékok háza. A vendégereg mindennek előtt a Führer vendége volt. Elsősorban katonák és felszerelési munkások, akiket a német nép vezére azért hívott meg, hogy lelki élményt kapjanak. Az első előadás »A nürnbergi mesterdalnokok« című Wagner-opera volt.

Kereken 300.000 látogató tekintette meg 16 nap alatt az ünnepi játékokat. Aki elég szerencsés volt ahhoz, hogy az ünnepi játékok nézője lehetett, nagy élménnyel távozott. És bizonyára nehezen tudta megérteni, hogyan lehet, hogy a negyedik háborus esztendőben is a békeidők magas szintjén él a német művészet.

—O—

A színházi iroda hírei

Augusztus 15-én befejeződik a színházi bérlételezés. A színház igazgatósága már most felhívja a színházba járó közönséget, hogy a színházi bérlételezést augusztus 15-ével lezárja. Mindenkinek érdeke tehát, hogy bérlétét még augusztus 15-e előtt kiváltssa a színház titkári irodájában annál is inkább, mert soha ilyen kedvező alkalom nem kínálkozott még a szegedi közönség részére, hogy kedvezményes áron járjon színházba, mint most, amikor vitéz Bánky Róbert igazgató a mai időknek megfelelő bérlétfajtákat a jövő színi évadra is megtartotta. Ennek meg is van az eredménye. Soha ilyen hatalmas bérlét a szegedi színházba nem volt, mint az idén. A bemutató bérlét teljesen elfogyott és ezért a színház igazgatósága még egy bérlétfajtát bemutató jellegűvé tett. Ez a bérlétfajta az »A« bérlét, amely 36 előadást tartalmaz, hat operaelőadással. Ez az újfajta bérlét igen kedvezőnek mutatkozott és ma már ott tartunk, hogy az »A« bérlétben csak három elsőemeleti páholy áll a bérlőközönség részére. A szőlye teljesen elfogyott, még néhány első- és másodrendű korszék maradt meg. Ajánlatos tehát a bérléteket minél előbb kiváltani. Meglepő az az eredmény is, amely a Tisztviselő-bérlétek kiváltásánál mutatkozott. Ez a bérlétfajta igen nagy kedvezményt nyújt a tisztviselőtársadalomnak, mely bérlétben 25 előadást ad a színház és a huszonöt előadásban két operaelőadás is szerepel. Bérlétváltás naponta 6-tól 9-ig között a színház gazdasági hivatalában. Telefon: 26-90.

Részvénytársaság

keres keresztény származásu

tisztviselőt

kereskedelmi képzettséggel. Ajánlatok életleirással, végzettség, esetleges gyakorlat, igények megjelölésével a kiadóhivatalba keretnek »Nyugdíjlap-pal« jellegre. 160

SPORT

A SzVSE be ejezte az erősítést

Hat új játékosal indul a Vasutas az NB I. osztályban

Hat játékost próbált ki vasárnap a SzVSE, négyet saját együttesében, kettőt pedig az UTC-nek engedett át, mert a piros-kék csatársorban már nem lehetett nekik helyet szorítani. A Vasutas csatársorában játszott Fábrián I. jobbszélső, Kovács I. balösszekötő, Ottó balösszekötő és Bundik balszélső, az UTC-ben pedig Csöke jobbszélsőt és Frenák balösszekötőt láthattuk. Valamennyi játékos megnyerte a SzVSE vezetőségének tetszését, ezért hétfőn végezték Fábrián I. Kovács I., Ottó, Frenák és Bundik igazolását. A vezetőség különösen Bundik megszerzésére helyezte súlyt, mert a jóképességű fiatal balszélsőtől sokat vár. Csökét, bár kielégítően játszott, nem igazolták le, mivel Fábrián megszerzésével a jobbszélső kérdés megoldást nyert. Csökét való-

színűleg az UTC veszi át, megtérítve a SzVSE-nek a játékosal kapcsolatban eddig felmerült kiadásait. A SzVSE játékosának számát az itt felsoroltakon kívül — amint már többször megírtuk — Bolemányi is, veie együtt hat új játékos van tehát a SzVSE-nek, amely ezzel be is fejezte az erősítést.

Vasárnap erős ellenfelet akar szerezni a Vasutas, hogy ellene állítsák csatásorba a felfrissült gárdát és következtetéseként tudjanak levonni az NB I-beli kilátásokat illetően. Berkessy Elemér edző a fővárosba utazott és ott valamelyik NB I. csapattal egyezik meg szegedi vendégszereplésre vonatkozólag. Valószínűleg az Elektromos, vagy a Kispest lesz a SzVSE vasárnapi ellenfele.

Száz nevezés érkezett

Délmagyarország teniszbajnoki versenyére

Egyre jobban kibontakozik annak a nagyszabású sporteseménynek a képe, melyet a délmagyarországi teniszverseny jelent. A tegnapi nap folyamán ismét tömegesen érkeztek nevezések. A legjobbak közül részt vesz többek között a versenyen Fáncsi, a Postás SE versenyzője, aki az ideai nemzeti bajnokságon harmadik lett, dr. Péteri, a nemrég Szegeden járt Tornyai és dr. Nagy, a BTE versenyzői. Ugyancsak tegnap érkezett be a két jeles hölgyversenyzőnek, Mészárosnénak és K. Pappnénak a nevezése is, ők a közelmulthban megtartott országos versenyen első, illetve második helyen végeztek. Ezen a bajnokságon, mint emlékeztetés Gaal Éva, az SzTC kiváló versenyzője lett a harmadik, csak nagy küzdelem után engedvén át a győzelmet az elődöntőben Mészárosnénak. Ezen a versenyen tehát alkalma nyílik revansot venni és ideai szép sikereit értékes győzelemmel gvarapítani. Hódmezővásárhelyről nevezett Bernáth, a kerület régi kiváló játékos, továbbá Tóth és Farkas, kik az ifjúsági bajnokság erősségei lesznek. A versenyre eddig mintegy 100 nevezés érkezett. A nemes küzdelmek pénteken reggel 8 órakor az ujszegedi pályán kezdődnek.

—oOo—

A hadiüzemek munkásainak sportünnepélye keretében a Szeged az UTC-vel játszik vasárnap

Érdekes futballprogram lesz vasárnap a SzAK ujszegedi sporttelepen. Már folynak a hadiüzemű alkalmasított csapatok között a bajnoki mérkőzések és ezek augusztus 15-én fejeződnek be a SzAK-pályán. Ezt a sportünnepélyt bővítik ki érdekes labdarugómérkőzések, amelynek során vasárnap délután 6 órakor a Szeged AK I. csapata az UTC ellen játszik. Ezen a mérkőzésen mindkét csapat legerősebb összeállításában áll fel. A mérkőzés érdekes összehasonlításra ad majd alkalmat, mivel mindkét csapat az NB II. osztály bajnokságra tör. Szegedben ismét játszani fog Vörös és Nagy Károly, sőt ha a vezetőség tárgyalásait siker koronázza, egy új jobbösszekötőt is pályára lép a Szeged színeiben. Az UTC-ben az összes új szerzeményeken kívül ismét csatásorba áll Pákozdi és Széll.

A mérkőzés előtt fél 6 órakor a

Magyar-Kender leányleventéi szerepelnek tánc- és énekműtárványokkal, a gyári leventezenekar kísérete mellett.

Előtte fél 4 órai kezdettel az SzTK csapata játszik a hadiüzemek válogatott csapata ellen, fél 2 órai kezdettel pedig az SzTK ifi játszik a SzAK ifivel.

A Szeged AK tartalékcsoportja az UTC tartalékcsoportjaival megerősítve vasárnap Őszivácon vendégszerepel az ottani Sport Egylet meghívására. A csapat vasárnap délelőtt 11 órakor indul Őszivárcra.

Markovics Szilárd ügyvezető-elnök Takó András szakosztályi elnökkel szerdán Budapestre utazik, hogy a múlt vasárnap Óbecsén játszott jobbösszekötőt megszerezzék. A vezetőség reméli, hogy siker kíséri az ügyvezető és a szakosztályi elnök utját.

—oOo—

× Szegedi csapatok a Magyar Kupában. Kisorsolták a Magyar Kupa második selejtező fordulóját. A szegedi csapatok közül a HASE-t a SzAK-kal, az UTC-t a Csabai AK-kal sorsolták össze. A selejtező küzdelmeket augusztus 15-én játsszák le, a szegedi csapatok pedig augusztus 22-én mérkőznek.

TÖZSDE

Budapesti értéktőzsdezárlat. A várakozásnak megfelelően élénkülő üzlet jellemezte a budapesti tőzsde mai forgalmát. A Ganz, Fegyver és Truszt részvények az általános irányzattal eltérően ellanyhultak. E részvényeknél felszínre került jelentékeny áru csak nehezen talált felvevőre. A piac többi értékeinél ma is a kereslet volt túlsúlyban, a kínálat pedig változatlanul mérsékelt maradt. A zárlati irányzat egyenetlen. Arfolyamok: Nemzeti Bank 432.—, Kereskedelmi Bank 239.5, Pesti Hazai 168.73.

Zürichi devizazárlat. Páris 5.65, London 17.30, Newyork 431.—, Brüsszel 69.25, Milánó 22.67 fél, Madrid 39.75, Amszterdam 229.37 fél, Berlin 172.55, Szófia 5.37 fél, Bukarest 2.37 fél.

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos valutaárfolyamai: Szlovák kor. 11.45—11.75, líra 17.40—17.90, svájci frank 76.60—80.60, svéd kor. 71.70—82.70.

A legfrissebb eseményeket kapja, ha olvassa

DÉLMAGYARORSZÁGOT

APRÓHIRDETÉSEK

Most jó árban eladhatja házát, szőlő és szántó tanyásbirtokát Mézerné irodája közvetítésével.

Eladó családi és bérházak, szőlő, gyümölcsös, szántó tanyásbirtokok!

Háztelkek 7000 P-től feljebb. — Adómentes családi ház, 2 szobás, kertés, víz, villanyal Felsővároson 20.000 P — Adómentes családi ház 3 szobás, kertés, Felsővároson 32.500 P — Magasföldszintes ház 6 lakással Felsővároson, Szilléri sugárutnál 35.000 P — Alsóvárosi templomnál családi ház 3 szobás lakással udvari épülettel 50.000 pengő. — Emeletes bérház 6 lakással Csongrádi sugárúti iskolánál 60.000 P — Emeletes sarokház, üzletes, 3 szobás 4x1 szobás lakással Kálváriánál 85.000 — Emeletes bérház 4x2 szobás lakással, kerttel Boldogasszony sugárutnál 110.000 P — Algyón nagy sarokház 5 szobás nagy kerttel fő úton 30.000 P — ELADÓ FÖLDEK, szőlő és szántó, tanyás birtokok. — 500 n. öles szántó, herés Kálvária vámháznál 13.000 P — 1600 n. öl szántó szatymazi autóbussznál 10.000 P — 4000 n. öl szántó Algyő farki dűlőben 16.000 P — 5 h. szántó algyői repülőtérenél 20.000 P — 10 holdas szántó Deszken 30.000 P — 50 holdas szántó szőregi határban 150.000 P — 20 holdas szántó tanyával Deszken 90.000 P — 100 holdas szántó tanyával artézi kuttal. Zomboron 400.000 P — 2 holdas szőlő tanyával Alsótanyán 20.000 P 4 holdas szőlő, szántó tanyával Sándorfalván 24.000 P — 6 hold szőlő, szántó tanyával. Nagyszéksőson 70.000 P — Belvárosi magasföldszintes háznak 2/10-ed része 20.000 pengő.

ALKALMI VÉTELEKI

Mézerné

F. M. irodában, Horthv M. u. 2. Kulturpalotánál

Apróhirdetést

a másnapi lap számára csak délután 5 óráig vesz fel a kiadóhivatal.

Foglaltborítók

BUDAPESTI

kézműszövő, műstoppoló, Szeged, Kelemen u. 2. sz. Fonaláru üzletben. Kontároktól óvakodjon!

MÁV háztól házig

forgalom ügynéksége Butorszállítás helyben és vidéken butorszállító kocsikban Fuvarejvételei iroda: Kőlcsey u. ca 10.

Fodrász segédnyit jó fizetéssel és tanulólányt felveszek Pópiy Dugonics tér 3.

CIÁN

lakásfertőtlenítő vállalat Szeged, Somogyi-utca 10. Telefon: 31—77.

Ügyes 15 éves leányt felveszek Aradi u. tejivó.

Jómunkás cipészsegédek vegyes munkára, magas fizetéssel felvétetnek Korona utca 1 szám vitéz Barcsánfalvinál.

Cipészsegédek és cipőüzletbe tanulólányt felveszek. Nagy cipőüzlet Mikszáth Kálmán u. 1.

Elárúsító kisasszony — gyakorlattal azonnalra felvétetik Czékus cukrászda Petőfi S. út 7.

Jómenetelű vendéglő eladó. Dr. Boros József u. 15.

Felelős szerkesztő és felelős kiadó

Serey Géza

Szerkesztőség: Szeged, Kőlcsev-utca 10. I. em. Ejszakai szerkesztőség: Kálvária-utca 14. sz. Kiadóhivatal: Szeged, Aradi-utca 8. Telefon (szerkesztőség, kiadóhivatal, nyomda) 13-06.

Nyomatott ABLAKA GYÖRGY körtorgogépén Szeged, Kálvária-utca 14.

Felelős üzemvezető: Ablaika István.

Varrólányok, kifutóleány és fiu, jó megjelenésű kiszolgáló leány azonnalra felvétetik. — Winternitz Izidor és fia Széchenyi tér 8.

VARRÓLANYT

és tanulólányt felvesz

FEHERNEMÜ-

TEREM

Kiss utca 2. sz. 131

KOSÁRFONÓ

SEGÉDEKET keresünk japánkosár munkára á 2.50 Budai Szikra u.2.

Jómunkás fodrásznőt és borbélysegédet jó fizetéssel felveszek. — Kecskeméti Fodor u. 36

Kifutófiút fűszerüzletbe 18 év körülű felveszek Szilléri sugárút 57.

ADAS-VÉTEL

Jó állapotban lévő nagyobb salgótarjáni töltekáyhát keresek megvételére. Telefon 19—62.

Békebeli gumikkal használt férfi kerékpár eladó. Volpov Br. Jósika u. 25.

ARANYHALAT

veszek, nagyobb tételben is. 5—12 cm nagyságú. Ajánlatokat ár és mennyiség megjelölésével «G 3» jeligére a kiadóba kérünk. 182

Paradicsomos üveg — minden mennyiségben kapható. Cím: Csongrádi sugárút 9 zsidóbar

Egy varrógép eladó. — Singer 96 k 41 osztályú jókarban levő, alig használt gép. Zombori Kálmán Zenta, Városkörűli út 224.

Keveset használt «A Proksch» zongora eladó. Ért. Vásárhelyi u. 73.

KÜLÖNFÉLÉK

Elveszett szombaton d. u. egy sötétkék női retikül pénztárcával — élelmészeti jegyekkel és vásárlási könyvvél együtt. Kérem a megtalálóját jutalom ellenében juttassa vissza hozzám. Sandberg Györgyné Kőlcsev utca 11. III. 4.